

VILNIAUS APYGARDOS PROKURATŪRA

NUTARIMAS

NUTRAUKTI IKITEISMINĮ TYRIMĄ Nr.01-1-48216-15

Data	2015-12-17
Surašymo vieta	Vilnius
Ikiteisminio tyrimo Nr.	01-1-48216-15

Nutarimą priėmė	Pirmojo baudžiamojo persekiojimo skyriaus prokuroras Antanas Gubista
n u s t a t ė:	
Tiriama nusikalstama veika, jos kvalifikavimas	Vilniaus aps. VPK KP SNTV 3-ajame skyriuje atliekamas ikiteisminis tyrimas medžiagoje Nr.01-1-48216-15, pradėtas 2015-08-25 pagal požymius nusikalstamos veikos, numatytos Lietuvos LR BK 122 straipsnyje „Vieši raginimai smurtu pažeisti Lietuvos Respublikos suverenitetą“.
<p>Ikiteisminio tyrimo metu nustatyta, kad Lietuvos Respublikos Generalinėje prokuratūroje 2015-08-04 buvo gautas Lietuvos Nepriklausomybės akto signataro Zigmo Vaišvilos pareiškimas apie tai, kad 2015-08-03 interneto svetainėje www.15min.lt paskelbtame Dovydo Pancerovo straipsnyje „Lietuvos radikalai naudoja rusiškos ir sovietinės propagandos technologijas“ (www.15min.lt/naujiena/aktualu/karo-zona/a-784-518608) pateikta išsami informacija apie Lietuvos informacinės erdvės analitikų - specialistų atliktą tyrimą - nuo š. m. birželio 9 d. iki liepos 17 d. nagrinėtą 10-ies interneto svetainių veiklą. Analizuojant straipsnių sklaidą tarp interneto svetainių ir naudojant kitas specialiąsias tyrimo priemones, šio tyrimo nustatyta, kad interneto svetainė www.ldiena.lt vykdo prieš Lietuvos valstybingumą nukreiptą veiklą - tai iliustruoja šiame straipsnyje pateikta apibendrinta informacija ir nustatytas centrinis interneto svetainės www.ldiena.lt vaidmuo šioje antivalstybinėje veikloje, nukreiptoje prieš Lietuvos Respubliką bei vykdomoje Rusijos valstybės naudai pagal šios valstybės propagandą, nukreiptą prieš Lietuvos valstybę bei jos vykdomą politiką.</p> <p>2015-11-27 liudytoju apklaustas Zigmą Vaišvila parodė, kad 2015-08-03 internetinėje svetainėje www.15min.lt straipsnyje „Lietuvos radikalai naudoja rusiškos ir sovietinės propagandos technologijas“, kurio autorius Dovydas Pancerovas, buvo pateikta informacija apie tai, kad grupė Lietuvos žiniasklaidos priemonių vykdo, antivalstybinę veiklą, nukreiptą prieš Lietuvos valdžią. Straipsnyje pasakyta, kad tokios veiklos pavyzdžiu galėtų būti Lietuvos Nepriklausomybės akto signataro Zigmo Vaišvilos vieši pasisakymai. Straipsnyje pasakyta, kad šis straipsnis parašytas remiantis autoriaus nenurodomo tyrimo rezultatais, t. y. autorius nenurodo savo informacijos šaltinio. Po šio straipsnio paskelbimo www.ekspertai.eu/konsevatoriai-finansavima-provokacijoms-rengti-pries-lietuvos-valstybe-ir-jos-piliecius-gauna-is-salies-budzeto84719 buvo paskelbta, kad šį tyrimą atliko VŠĮ „Informacinio saugumo ir analizės centras“. Buvo nurodyta, kad šį tyrimą pagal dvi programas finansavo Krašto apsaugos ministerija, skyrusi tam 8000 eurų. Kadangi www.15min.lt yra žinomas ir didelis portalas, todėl straipsnyje paskelbta informacija pasklido labai plačiai. Jį nustebino tai, kad valstybinės įstaigos – Krašto apsaugos ministerijos finansuotas didelės apimties tyrimas atskleidė antivalstybinę veiklą, tačiau bent viešoje erdvėje nebuvo jokios informacijos, kaip tai įvertino teisės sauga. Jei atskleista didelio masto antivalstybinė veikla, prokuratūra nedelsdama privalėjo pradėti ikiteisminį tyrimą, tačiau viešoje erdvėje apie tai informacijos</p>	

nebuvo. Kadangi D. Pancerovo straipsnyje yra minimas ir jis – signataras Zigmas Vaišvila – kaip vienas iš antivalstybinės veiklos dalyvių, todėl kreipėsi į prokuratūrą dėl šio ikiteisminio tyrimo pradėjimo. Jei viešai pagarsinta informacija apie didelio masto antivalstybinę veiklą atitinka tikrovę ir šiam tyrimui panaudotos valstybės lėšos, todėl pagal BPK reikalavimus tai turi būti teisiškai įvertinta ir ištirta. Prokuratūra privalo atlikti ikiteisminį tyrimą, neapsiribojant VŠĮ „Informacinio saugumo ir analizės centras“ tyrimu ir informacijos apie tai viešu paskelbimu D. Pancerovo straipsnyje. Jei ši viešai paskelbta informacija, neatitinka tikrovės arba remiasi neprofesionalių ir reikiamos teisinės kvalifikacijos neturinčių asmenų mėgėjišku tyrimu, tai turi būti patikrinta prokuratūros. Prokuratūra privalo reaguoti BPK nustatytais pagrindais ir pradėti ikiteisminį tyrimą. Prokuratūros prašo prie ikiteisminio tyrimo medžiagos prijungti VŠĮ „Informacinio saugumo ir analizės centras“ atlikto tyrimo medžiagą, Krašto apsaugos ministerijos suformuotą užduotį šiai viešajai įstaigai ir pagrindą skirti šiam finansavimui, taip pat šios viešosios įstaigos atlikto tyrimo/užduoties priėmimo aktą ar kitą privalomą dokumentą, kurio pagrindu buvo sumokėtos aukščiau minėtos valstybės lėšos. Jeigu paaiškėtų, kad D. Pancerovo straipsnyje „Lietuvos radikalai naudoja rusiškos ir sovietinės propagandos technologijas“ viešai ir plačiai paskleista informacija neatitinka tikrovės, tuomet prokuratūrai galėtų paaiškėti, kad yra pagrindai teisiškai įvertinti šį straipsnį kaip žinomai melagingą pranešimą apie nepadarytą nusikaltimą. Kadangi šį tyrimą vykdė konservatorių partijos vadovui Gabrieliui Landsbergiui priklausanti VŠĮ „Informacinio saugumo ir analizės centras“, todėl yra pagrindas manyti, jog šiame D. Pancerovo straipsnyje paskelbta informacija yra tendencinga, ir ja yra siekiama vidinių politinių tikslų Lietuvoje. Taip manyti jį paskatino ir tai, kad konservatorius ir Seimo narys Arvydas Anušauskas, būdamas Seimo Nacionalinio saugumo komiteto nariu, o ankstesnės Seimo kadencijos metu ir šio komiteto pirmininku, savo asmeninėje „Facebook“ paskyroje paskelbė, kad signataras Zigmas Vaišvila yra kolaborantas. Sužinojęs tai, kreipėsi į Generalinę prokuratūrą, prašydamas pateikti informaciją, ar prokuratūra disponuoja duomenimis apie jo kolaboravimą su Lietuvos valstybės priešais. Gavo raštišką Generalinės prokuratūros patvirtinimą, kad prokuratūra tokių duomenų neturi ir joks ikiteisminis tyrimas dėl šios nusikalstamos veikos jo atžvilgiu nėra vykdomas. Minėtą Generalinės prokuratūros rašto kopiją pateikia šiame ikiteisminiame tyrime. Todėl prašo išsireikalauti ir ištirti VŠĮ „Informacinio saugumo ir analizės centras“ minėtą tyrimo medžiagą. Įvertinus faktus, prašo tęsti tyrimą dėl antivalstybinės veiklos arba pradėti ikiteisminį tyrimą pagal LR BK 236 straipsnį „Melagingas įskundimas ar pranešimas apie nebūtą nusikaltimą“.

2015-09-04 liudytoju apklaustas Juozas Ivanauskas parodė, kad publikacijos 2015-08-03 išspausdintos portale www.15min.lt „Lietuvos radikalai naudoja rusiškos ir sovietinės propagandos technologijas“ straipsnio autorius Dovydas Pancerovas netiksliai nurodė, parašęs: „Birželio 19 d. svetainės „ldiena“ ir „Šauksmas“ paskelbė Juozo Ivanausko tekstą, kuriame jis kaltina Lietuvos žiniasklaidą dezinformacijos skleidimu, o valdžią – įgaliojimų viršijimu. Taip pat aiškino, kad esą JAV kariai Lietuvoje buvo dislokuoti neteisėtai“. Iš tikrųjų tai 2015-06-19 buvo savaitraštyje „Laisvas laikraštis“ išspausdintas J. Ivanausko interviu su teisininku Jonu Kovalskiu. Šio interviu pavadinimas – „Jonas Kovalskis: „Lietuvos politinis „elitas“ neturėtų užmiršti – mūsų Tauta labai kantri, tačiau bet kokia kantrybė turi ribas“. Minėtas interviu atsidūrė kituose portaluose, o taip pat ir portale ww.sauksmas.lt. Faktiškai D. Pancerovo paminėti tekste teiginiai yra apibendrinančio pobūdžio, paimti iš interviu su J. Kovalskiu konteksto. Jis minėtą 2015-08-03 išspausdintą portale www.15min.lt „Lietuvos radikalai naudoja rusiškos ir sovietinės propagandos technologijas“ publikaciją (autorius yra Dovydas Pancerovas) rado portale www.ekspertai.eu. Ten taip pat rado informaciją, kad Z. Vaišvila kreipėsi į LR Generalinę prokuratūrą dėl minėto straipsnio teisinio išaiškinimo aplinkybių. Po to su teisininku Jonu Kovalskiu parengė atsakomąjį interviu į D. Pancerovo minėtą straipsnį. Jo straipsnis išspausdintas

„Laisvas laikraštis Lietuvai“, Nr.30, savaitraščio data nuo 2015-08-15 iki 2015-08-21, teisininkas Jonas Kovalskis: „Visuomenės abejingumas bei apolitiškumas visada atveda į valdžią niekšus!“.

2015-12-01 liudytoju apklaustas Dovydas Pancerovas parodė, kad jis nuo 2014 m. rugsėjo mėn. dirba portale 15min.lt tiriamosios žurnalistikos skyriuje žurnalistu. Jis anksčiau dirbo lrytas.lt žurnalistu ir aktualijų skyriaus vadovu, redaktoriumi. Nori patikslinti, kad jis rašo gynybos temomis ir viena iš jų yra propaganda. 2015-08-03 internetinėje svetainėje www.15min.lt buvo publikuotas jo parašytas straipsnis „Lietuvos radikalai naudoja rusiškos ir sovietinės propagandos technologijas“. Nori patikslinti, kad prieš parašant šį straipsnį su juo 2015 m. liepos mėn. galė susisiekti vienoje iš valstybės institucijų dirbantys asmenys, kurie pranešė, kad atliko tyrimą, kaip jis tuo metu suprato, susijusį su propagandą ir pasiūlė pasidalinti minėto tyrimo medžiaga. Tų konkrečių asmenų nenori įvardinti dėl žurnalistinės etikos ir tarpusavio susitarimo. Kitą dieną nuvyko į minėtą valstybės instituciją, kurios taip pat nenori įvardinti. Su juo bendravę asmenys iš pradžių žodžiu pristatė minėtą tyrimą ir parodė skaidres, o vėliau jam tiesiog pasiūlė viską įrašyti į USB jungtį. Jis grįžęs patikrino minėtoje medžiagoje išdėstytus faktus, kurie yra viešai prieinami ir tokiu būdu papildė savo parašytą straipsnį. Po to minėtą straipsnį prieš publikuojant peržiūrėjo 15min.lt aktualijų skyriaus redaktorius Raimundas Celencevičius, ir 2015-08-03 minėtas straipsnis portale buvo publikuotas. Po to, kai buvo paskelbtas straipsnis, į jį kreipėsi moteris, kuri prisistatė ekspertai.eu advokate. Jis išsisaugojo minėtos moters el. laišką ir jį galės persiųsti prie šio ikiteisminio tyrimo medžiagos. Minėta moteris jo prašė įvardinti informacijos šaltinį ir paprašė suteikti visą tyrimo medžiagą, susijusią su ekspertai.eu. Jai jis persiuntė minėtą medžiagą, susijusią su ekspertai.eu, bet atsisakė įvardinti informacijos šaltinį pasinaudodamas įstatymo nustatyta teise, ir daugiau minėta moteris susisiekti nebuvo. Jam asmeniškai iš informacijos šaltinio gauta medžiaga nesukėlė jokių abejonių dėl patikimumo ir aktualumo, nes minėtą informaciją jis pats patikrino, ir be to ši informacija buvo perduota Lietuvos Respublikos valstybinės institucijos darbuotojų, kurių tiesioginė pareiga, kompetencija yra stebėti informacinę erdvę ir ieškoti propagandos apraiškų, be to, jo straipsnyje paminėti tinklalapiai, portalai buvo ne kartą paminėti VSD (valstybės saugumo departamento) grėsmių nacionaliniam saugumui vertinime. Atsižvelgiant į tai, dar ir todėl jam nekilo jokių abejonių dėl informacijos šaltinio pateiktos medžiagos patikimumo. Taip pat nori patikslinti, kad jis asmeniškai už minėto straipsnio publikavimą papildomo atlygio negavo. Prieš publikuojant straipsnius jis gautą informaciją visada patikrina, nes supranta, kad temos, kuriomis jis rašo yra jautrios ir tai susiję su įvairiais asmenimis, nes priešingu atveju bus liūdno pasekmės ir tai gali sugriauti jo reputaciją, karjerą, gali prasidėti teismai ir nemalonumai jo darbovietai. Jis Zigmą Vaišvilą žino kaip Lietuvos politikos veikėją, bet asmeniškai jo nepažįsta. Jis per visą savo darbo žurnalistikoje laikotarpį nepamena, kad būtų bendravęs su minėtu asmeniu. Rašydamas savo straipsnį paminėjo Zigmą Vaišvilą, nes gautoje iš valstybinės institucijos medžiagoje buvo jo paties parašytas straipsnis „Graikija atidengia Europos sąjungos veidą.“ Jis iš savo darbinės patirties žino, kad rusiškos propagandos sistemoje dažnai naudojamos tam tikrų visuomenės grupių autoritetų nuomonės ir pasisakymai prieš Lietuvos valstybę. Lietuvos valstybės interesas yra išlikti Europos Sąjungoje, turėti valiutą – eurą, tačiau minėtame straipsnyje susidaro įspūdis, kad autorius Z. Vaišvila tarsi pasisako prieš tai, ir, be to, jo išsakytos mintys sutampa su Rusijos prezidento Vladimiro Putino ir jo bendraminčių mintimis, teiginiais.

Apibendrinat aukščiau išdėstytas aplinkybes, teigtina, kad atlikus visus būtinus ikiteisminio tyrimo veiksmus, nebuvo nustatyta, kad buvo padaryta nusikalstama veika, numatyta LR BK 122 str.

LR BK 122 str. numatyta baudžiamoji atsakomybė tam, kas viešai ragino smurtu pažeisti Lietuvos Respublikos suverenitetą – pakeisti jos konstitucinę santvarką, nuversti teisėtą valdžią, kėsintis į jos nepriklausomybę arba pažeisti teritorijos vientisumą, šiems tikslams kurti ginkluotas

grupės arba daryti kitus šiame skyriuje numatytus nusikaltimus, kuriais kėsinama į Lietuvos valstybę.

Objektyviai šis nusikaltimas gali būti padaromas šiomis veikomis: 1) viešais raginimais smurtu pakeisti Lietuvos Respublikos konstitucinę santvarką; 2) viešais raginimais smurtu nuversti teisėtą valdžią; 3) viešais raginimais smurtu kėsintis į Lietuvos Respublikos nepriklausomybę; 4) viešais raginimais smurtu pažeisti Lietuvos Respublikos teritorijos vientisumą; 5) viešais raginimais kurti ginkluotas grupes su minėtais tikslais; 6) viešais raginimais daryti nusikaltimus, kuriais kėsinama į Lietuvos valstybę. Raginimas suprantamas kaip apskritai žmonių ar specifinių jų grupių skatinimas, lenkimas, kurstymas atitinkamai veikti. Tokie raginimai gali būti adresuoti užsienio valstybėms, jų organizacijoms ar piliečiams, Lietuvos gyventojams ar jų daliai, pavyzdžiui, pagal tautybę, profesiją, socialinę padėtį. Viešumas reiškia, kad raginimai skirti neapibrėžtam ar konkrečiam asmenų ratui. Tai gali būti daroma žodžiu – kalbant mitinge, susirinkime, per radiją, televiziją arba raštu – platinamuose atsišaukimuose, rezoliucijose, spaudoje arba platinant tam tikro turinio garso, vaizdo įrašus, įskaitant internetą, literatūrą, kitus kūrinius.

Internetinėje svetainėje www.15min.lt straipsnyje „Lietuvos radikalai naudoja rusiškos ir sovietinės propagandos technologijas“, kurio autorius Dovydas Pancerovas buvo pateikta informacija apie tai, kad grupė Lietuvos žiniasklaidos priemonių vykdo antivalstybinę veiklą, nukreiptą prieš Lietuvos valdžią. Ikitaisminio tyrimo metu, atlikus visus būtinus ikitaisminio tyrimo veiksmus nebuvo gauta duomenų apie tai, kad Lietuvos žiniasklaidos priemonės, interneto svetainės informacinėje erdvėje vykdė prieš Lietuvos valstybingumą nukreiptą veiklą arba viešai ragino smurtu pažeisti Lietuvos Respublikos suverenitetą – pakeisti jos konstitucinę santvarką, nuversti teisėtą valdžią, kėsintis į jos nepriklausomybę arba pažeisti teritorijos vientisumą, šiems tikslams kurti ginkluotas grupes arba daryti kitus nusikaltimus, kuriais kėsinama į Lietuvos valstybę.

Esant nustatytoms aplinkybėms, ir nesant byloje duomenų, kad būtų buvusi padaryta nusikalstama veika, kurios požymiai numatyti Lietuvos Respublikos BK 122 str., ikitaisminį tyrimą medžiagoje Nr. 01-1-48216-15 tikslinga nutraukti.

Remdamasis tuo, kas išdėstyta, ir vadovaudamasis LR BPK 3 str. 1 d. 1 p., 170 str., 212 str. 1 p., 214 str., 216 str., n u t a r i a :

1. Nutraukti ikitaisminį tyrimą medžiagoje Nr. 01-1-48216-15, kadangi nepadaryta veika, turinti nusikaltimo, numatyto LR BK 122 str. ar kito, požymių.
2. Apie priimtą sprendimą informuoti pareiškėją.
3. Šį nutarimą proceso dalyviai per dvidešimt dienų nuo nutarimo nuorašo gavimo dienos gali skųsti aukštesniajam prokurorui.

Nutarimą priėmė

Pirmojo baudžiamojame persekiojimo skyriaus prokuroras
Antanas Gubista

